

Komissar **M** MAIGRET

GEORGES SIMENON

Proua Maigret' sõbratar

Prantsuse keelest tõlkinud Merike Riives

1

Daamike Anvers'i skväärilt

Kana oli tulel ühes ilusa punase porgandi, suure sibula ja petersellipundiga, mille sabad ulatusid üle kastruli serva. Proua Maigret kummardus, et veenduda, ega võimalikult väikeseks keeratud gaasileeki ähvarda kustumise oht. Siis sulges ta aknad, peale magamistoa oma, pidas aru, kas ta pole midagi unustanud, heitis pilgu peeglistse, jäi oma välimusega rahule ning väljus korterist, lukustas ukse ja pistis võtme käekotti.

Kell oli pisut üle kümne. Öhk oli sel märtsihommikul karge ning Pariisi kohal siras ere päike. Kõndides République'i väljakuni, oleks ta võinud istuda bussi, mis viinuks ta Barbèsi bulvarile, ning ta oleks jõudnud Anvers'i platsile täpselt kella üheteistkümnese visiidi ajaks.

Daamikese pärast laskus ta kodu lähedal asuva Richard-Lenoiri metroojaama trepist alla ning tegi kogu sõidu maa all, vaadates igas peatuses hajameelselt kreemikaid seinu katvaid tuttavaid afišse.

Maigret oli teda algul narrinud, aga mitte kuigi kaua, sest juba kolm nädalat oli mehel tõsiseid muresid.

„Kas sa oled ikka kindel, et meile lähemal ei leidu ühtki head hambaarsti?“

Proua Maigret'l polnud iialgi olnud tarvidust lasta hambaid ravida. Proua Roblin viiendalt korruselt – daam koe-raga – oli talle nii tungivalt rääkinud doktor Florescost, et ta oli lõpuks otsustanud minna selle arsti juurde.

„Tal on pianisti sõrmed. Te ei tunnegi, kui ta teie suus tegutseb. Ja kui te ütlete, et mina teid saatsin, teeb ta teile poole odavamalt kui mõnele teisele.“

Hambaarst oli rumeenlane ning tema kabinet asus Turgot' tänava ja Trudaine'i avenüü nurgal kõrguva elumaja neljandal korrusel, otse Anvers'i skvääri vastas. Kas see oli proua Maigret'l seitsmes või kaheksas kord sinna minna? Vastuvõtt oli talle määratud alati kella üheteistkümneks. Sellest oli saanud juba rutiin.

Esimesel korral oli ta saabunud veerand tundi varem, kartes lausa haiglaselt, et teised peavad tema järele ootama, ning ta oli igavlenud arsti eestoa, mis oli gaasihuga liiga palavaks köetud. Teise visiidi eel oli tal tulnud samuti oodata. Mõlemal korral oli ta kutsutud kabinetti alles kell veerand kaksteist.

Kolmanda visiidi eel paistis päike eriti soojalt ja vastas asuva skvääri puudel vidistasid linnud, seepärast otsustas ta istuda väljas pingile ja oodata seal oma vastuvõtuaega. Nii tutvuski ta noore daamiga, kel oli kaasas väike poiss. Nüüd oli tal tekkinud juba harjumus väljuda nimme varem ning sõita aja võitmiseks metrooga.

Meeldiv oli näha muruplatsi ja juba hiirekõrvul pungi puude okstel, mis joonistasid lütseumi seina taustale. Pingil päikest nautides võis jälgida liikumist Rochechouart'i bulvaril, suuri loomi meenutavaid rohe-valgeid autobusse ja nende vahel sõeluvaid taksosid.

Daamike oli kohal, seljas sinine kostüüm nagu eelmistelgi hommikutel ning peas väike valge kübar, mis sobis talle nii hästi ja näis nii kevadine. Ta nihutas end pingil, et teha rohkem ruumi proua Maigret'e, kes oli võtnud kaasa tahvli šokolaadi ja ulatas selle lapsele.

„Ütle aitäh, Charles.“

Poisike oli kaheaastane, ja kõige rabavama mulje jätsid ta juures tema suured mustad hiigelpikkade ripsmetega silmad, mis muutsid ta pilgu tüdrukulikuks. Algul ei saanud proua Maigret aru, kas poiss oskas rääkida või mitte, kas silbid, mida ta kuuldavale tõi, olid pärit mingist keelest. Siis oli ta taibanud, et nii daam kui ka laps on välismaalased, kuid ta ei söandanud küsida nende rahvust.

„Minu jaoks on märts Pariisis alati kõige ilusam kuu, kuigi vahel võib veel sabistada lõrtsisegust vihma,“ lausus proua Maigret. „Mõned eelistavad maikuud või juunit, aga märtsis on kõik võrratult värskem.“

Aeg-ajalt pööras ta end ringi, et silmitseda hambaarsti kabineti aknaid, sest seal, kus ta istus, võis näha harilikult enne teda vastuvõtul viibiva patsiendi pead. See oli umbes viiekümneaastane pahura olekuga mees, kellel arst oli ette võtnud kõigi hammaste väljatõmbamise. Proua Maigret oli ka temaga tutvunud. Mees oli pärit Dunkerque'ist ja elas siinses linnajaos oma abielus tütre juures, kuid ei sallinud oma väimeest.

Poisipõnn, kellel olid tol hommikul kaasas väike punane ämber ja kühvlike, mängis kruusakividega. Ta oli alati väga puhas ja ilusti riides.

„Paistab, et mul jääb teha kõigest kaks visiiti,“ ohkas proua Maigret. „Nagu doktor Floresco mulle ütles, võtab ta täna käsile viimase hamba.“

Daam naeratas teda kuulates. Ta rääkis väga head prantsuse keelt pisukese aktsendiga, mis lisas ta kõnele veetlust. Kella üheteistkümnest puudus umbes kuus või seitse minutit ja daam naeratas ikka veel ehmunud lapsele, kes oli endale tolmu vastu nägu visanud, kui äkki näis ta pilk keskenduvat

millelegi Trudaine'i avenüül, ta paistis kõhklevat, ent tõsisis
siis püsti, lausudes erutatult:

„Kas te vaataksite minuti tema järele? Ma tulen kohe tagasi.“

Proua Maigret polnudki sel hetkel eriti üllatunud. Mõeldes oma arstivisiidile, oli ta lihtsalt mõttes soovinud, et lapse ema jõuaks õigel ajal tagasi, ja peenetundeliselt polnud ta isegi pöördunud vaatama, kuhupoole naine läks.

Poisike polnud midagi märganud. Ta kükitas maas ja täitis kivikestega punast ämbrit, siis kallast selle jälle tühjaks, jätkates tüdimatult oma mängu.

Proua Maigret'l polnud kella kaasas. Ta käekell oli aastate eest seisma jäänud ning tal ei tulnud kunagi meelde seda kellasessa juurde viia. Üks vanamees istus pingile; see pidi olema kohalik, sest ta oli meest varemgi näinud.

„Kas te oleksite nii lahke ja ütleksite mulle, kui palju kell on, härra?“

Ka mehel polnud ilmselt kella, sest ta kohmas vastuseks:

„Umbes üksteist.“

Hambaarsti aknas polnud patsiendi pead enam näha. Proua Maigret muutus närviliseks. Tal oli häbi panna enda järele ootama doktor Florescot, kes oli nii kena, nii leebe ja kelle kannatlikkus näis olevat otsatu.

Ta lasi pilgul ringi käia ümber skvääri, leidmata märkigi noorest valge kübaraga daamist. Kas tal oli ootamatult halb hakanud? Või oli ta märganud kedagi, kellega tahtis rääkida?

Üks kordnik kõndis üle skvääri ning proua Maigret tõusis, et küsida temalt kellaaega. Kell oligi täpselt üksteist.

Daamike ei tulnud ikka veel ja minutid jooksid. Laps oli tõstnud silmad pingi poole ja näinud, et ema pole enam seal, kuid ei paistnud sellest väljagi tegevat.

Kui proua Maigret saaks vaid hambaarsti hoiatada! Tulnuks ainult minna üle tänava ja tõusta neljandale korrusele. Ta mõtles koguni paluda vanahärrat omakorda last hoida, et ise doktor Florescole teadet viia, kuid ei söandanud. Ta jäi seisma, vahtides enda ümber üha suureneva murega.

Kui ta ühelt möödujalt teist korda aega küsis, oli kell juba kakskümmend minutit üksteist läbi. Vanahärra oli lahkunud. Proua Maigret oli pingil üksi. Ta oli näinud, kuidas eelmine patsient nurgamajast väljus ja Rochechouart'i tänava poole suundus.

Mida ta pidi tegema? Kas daamikesega juhtus midagi? Kui ta oleks auto alla jäänud, olnuks näha rahvasumma, jooksvaid inimesi. Mis siis saab, kui laps nüüd otsekohe jonnima hakkab?

Olukord oli naeruväärne. Maigret saab jälle põhjuse teda pilgata. Ta peab kohe hambaarstile helistama ja vabandust paluma. Kuid kas ta julgeb rääkida, mis õieti juhtus?

Tal hakkas äkki palav, sest närvitsemine pani tal naha õhetama.

„Mis su nimi on?“ küsis ta lapselt.

Kuid poisike vaatas talle vaid oma tumedate silmadega otsa ning vaikis.

„Kas sa tead, kus su kodu on?“

Laps ei kuulanud teda. Proua Maigret oli juba taibanud, et ta ei mõista prantsuse keelt.

„Vabandust, härra. Kas te võiksite öelda, palju kell on?“

„Kahekümne kahe minuti pärast kaksteist, proua.“

Ema ei tulnud tagasi. Keskpäeval, kui linnajao vabrikute sireenid pistid huilgama ning müürseppade summ vallutas naabruses asuva baari, polnud teda ikka veel.

Doktor Floresco väljus majast ja istus väikese musta auto rooli taha, aga proua Maigret ei söandanud last üksi jätta, et minna vabandust paluma.

Nüüd hakkas ta muretsema tulele jäetud kana pärast. Maigret oli talle öelnud, et üsna tõenäoliselt saabub ta kella ühe paiku koju lõunat sööma.

Kas oleks õigem politseile teatada? Aga ka selleks peaks ta skväärit lahkuma. Kui ta lapse kaasa võtaks, tabaks võib-olla vahepeal naasvat ema hirmus ehmatuis. Jumal teab, kuhu ema omakorda jookseks, ja kuhu nad mõlemad lõpuks välja jõuaksid! Jätta kaheaastane põngerjas üksi keset skvääri, paari sammu kaugusele lakkamatult voorivatest bussidest ja autodest – seda ei võinud ta ammugi mitte!

„Vabandust, härra, kas te ütleksite, palju kell on?“

„Pool üks.“

Kana hakkas kindlasti juba põhja kõrbema; Maigret oli peagi tulemas. Esimest korda nii paljude abieluaastate jooksul juhtub see, et mees ei leia teda kodunt. Talle helistada oli samuti võimatu, sest siis pidanuks ta skväärit lahkuma ja minema baari. Kui ta kohtaks ometi taas ennist möödunud kordnikku, või mõnda teist, ütleks ta tolele, kes ta on, ning paluks tal helistada oma mehele. Aga nagu kiuste polnud ühtki korraldajat silmapiiril. Ta kiikas igasse suunda, istus pingile, tõsis püsti, arvates äkki märkavat valget kübara, kuid see polnud iialgi see, mida ta otsis.

Poole tunni jooksul loendas ta üle kahekümne valge kübara, ja nelja nende seast kandsid noored naised, kel oli seljas sinine kostüüm.

* * *

Kell üksteist, samal ajal kui võõra, nimetu lapse valvamise pärast keset skvääri paigale naelutatud proua Maigret' põue puged ärevus, pani Maigret kaabu pähe, väljus kabinetist, lausus paar sõna Lucas'le ning suundus tusesel ilmel väikese ukse poole, mis ühendas kriminaalpolitsei ruume Kohtupaleega.

Need käigud olid muutunud rutiinseks umbes samast ajast peale, kui proua Maigret hakkas külastama oma hambaarsti IX linnaosas. Komissar jõudis kohtu-uurijate juurde viivasse koridori, kus alati ootas pinkidel imelikke tüüpe, mõned neist kahe sandarmi vahel, ning koputas uksele, millel oli kirjas kohtunik Dossini nimi.

„Sisse!“

Olles kasvult kõigist Pariisi kohtuametnikest peajagu üle, näis härra Dossin oma pikkust häbenevat ja oma Vene hurta meenutava aristokraatliku silueti pärast justkui alatasa vabandust paluvat.

„Võtke istet, Maigret. Võite piibutada. Kas te täna hommikust artiklit lugesite?“

„Ma pole veel ajalehti vaadanud.“

Kohtunik lükkas ta ette ajalehe, mille esiküljel oli rasvaste tähtedega pealkiri:

STEUVELSI KOHTUASI

Advokaat Philippe Liotard pöördub

Inimõiguste Liiga poole

„Mul oli pikk jutuajamine prokuröriga,“ ütles Dossin. „Ta oli minuga samal arvamusel. Me ei saa raamatukõitjat vabaks lasta. Liotard ise, kui meil ka niisugune tahtmine tekiks, oleks oma ägedusega sellele takistuseks.“

Paar nädalat varem oli ta nimi Kohtupalees peaaegu tundmatu. Pisut üle kolmekümnene Philippe Liotard polnud veel osalenud ühelgi tähtsal protsessil. Olles töötanud viis aastat ühe kuulsa advokaadi sekretärina, alustas ta alles iseseisvat karjääri ja elas veel Bergère'i tänaval kehvas poissmehekorteris, mille kõrvalmajas tegutses bordell.

Steuvelsi skandaali puhkemisest saadik kirjutati temast iga päev ajalehtedes, ta andis lärmakaid intervjuusid, läkitas kommünikeesid, esines isegi televisiooni uudistesaadetes, juuksed lehvimas ja suul sarkastiline muie.

„Kas teie pool on midagi uut?“

„Ei midagi, mida tasuks mainida, härra kohtunik.“

„Kas te loodate leida mehe, kes telegrammi saatis?“

„Torrence on Concarneau's. Ta on taiplik sell.“

Tervelt kolm nädalat üldsust erutanud Steuvelsi juhtum oli ajalehtedes kogunud juba rodu alapealkirju, otsekui järjejutt.

Alanud oli see nii:

Turenne'i tänava kelder

Juhtumisi leidis see lugu aset kvartalis, mida Maigret hästi tundis ja kuhu ta unistas koguni elama asuda, nimelt vähem kui viiskümmend meetrit Vosges'i väljakust. Lahkudes väljaku nurgal kitsalt Francs-Bourgeois' tänavalt ja minnes mööda Turenne'i tänavat République'i poole, näeb vasakut kätt kõigepealt kollaseks võõbatud bistrood, siis piimapoodi, Salmoni piimapoodi. Otse selle kõrval asub klaasitud esiküljega, madala laega, tolmuse vaateaknaga töökoda, mille kohal on tuhmunud tähtedega kiri: „Kunstiline raamatukõide“. Järgmises poekeses peab leskproua Rancé vihmavarjuäri.

Töökoja ja vihmavarjupoe vitriini vahel on võlvidud värava-käik majahoidja ruumiga, õue sügavuses paistab aga vana linnahäärber, mis nüüd on jaotatud büroodeks ja korteriteks.

Laip keskküttehjus?

Mida rahvas ei teadnud ja mida pressi eest hoolega varjati, oli asjaolu, et kohtulugu oli lahvatanud tänu suurele juhusele. Ühel hommikul leiti kriminaalpolitsei postkastist Orfèvres'i kaldatänaval räpane paberitükk, millele oli kritseldatud:

*Turenne'i tänava raamatuköitja
põletas oma keskküttehjus laiba.*

Allkirja loomulikult polnud. Paber oli jõudnud lõpuks Maigret' kabinetti. Teate suhtes skeptiline, ei tahtnud ta tülitada oma vanu inspektoreid, vaid saatis kohapeale väikese Lapointe'i, noore uurija, kes põles soovist silma paista.

Lapointe avastas, et Turenne'i tänaval tegutses tööpoolest raamatuköitja Frans Steuvels, flaam, kes oli asunud Prantsusmaale kakskümmend viis aastat tagasi. Esitledes end sanitaarteenistuse ametnikuna, oli inspektor ruumid üle vaadanud ja naasis üksikasjaliku plaaniga.

„Steuvels töötab nii-öelda otse oma vitriini ees, härra komissar. Ateljee, sügav ning tänavast kaugenedes aina hämaraks muutuv ruum, on jagatud kaheks puust vaheseinaga, mille taha Steuvelsid on sisse seadnud oma magamistoa.

Trepp viib alumisele korrusele, kus on köök ja söögitoana kasutatav väike tuba, mis vajab kogu päeva kunstlikku valgustust, ja lõpuks on seal kelder.“

„Keskküttehjuga?“

„Jah. Vana mudel, mis pole vist kõige paremas korras.“

„See töötab?“

„Täna hommikul polnud selles tuld süüdatud.“

See oli Lucas, kes läks kella viie paiku pärastlõunal Turenne'i tänava töökoda ametlikult läbi otsima. Õnneks võttis ta läbiotsimisorderi ettenägelikult kaasa, sest raamatuköitja avaldas protesti, öeldes, et seadus kaitseb kodu puutumatus.

Vähe puudus, et brigadir Lucas oleks sama targalt tagasi tulnud, ja talle oldi peaaegu pahased – nüüd, kui sellest kohtuasjast oli saanud kriminaalpolitsei luupainaja –, et läbiotsimist ei saatnud täisedu.

Keskkitteahju põhjast oli tuhka sõeludes leitud kaks hammast, kaks inimese hammast, mis viidi kohe laboratooriumi.

„Mis sorti mees see raamatuköitja on?“ oli küsinud Maigret, kes sel hetkel ei teadnud kohtuasjast kuigi palju.

„Ta on umbes neljakümne viie aastane. Punapea, rõugearmilise naha, siniste silmade ja väga leebe ilmega. Tema naine, ehkki mehest palju noorem, vaatab teda hellal pilgul nagu last.“

Nüüd oli teada, et omakorda kuulsaks saanud Fernande oli tulnud Pariisi toateenijaks ning seejärel oli ta pidanud Sébastopoli bulvaril mitu aastat tänavatüdruku ametit.

Ta oli kolmekümne kuue aastane, elas Steuvelsiga juba kümme aastat, ning kolm aastat tagasi, ilma erilise põhjuseta, olid nad III linnaosa raekojas abiellunud.

Laboratoorium oli saatnud raporti. Hambad kuulusid umbes kolmekümneaastasele, oletatavasti korpulentsele mehele, kes oli ilmselt veel paar päeva tagasi olnud elus.

Steuvels oli toodud kenasti Maigret' kabinetti, ja „pinnimine“ algas. Ta istus roheline sametiga kaetud tugitoolis, vastu Seine'i poole avanevat akent. Sel õhtul sadas paduvihma.

Kümme kuni kaksteist tundi väldanud ülekuulamise kestel kuuldus piiskade põrinat aknaklaasil ja vee solinat vihmaveetorudes. Raamatukõitja kandis paksude klaaside ja terasraamidega prille. Ta tihedad ja üsna pikad juuksed olid sassis, lips viltu.

See oli haritud inimene, kes oli palju lugenud. Ta vastas rahulikult, kaalutletult, ning ta õhukese nahaga tedretähniline nägu punastas kergesti.

„Kuidas te seletate seda, et teie keskküttehjust leiti inimese hambad?“

„Ma ei seleta seda.“

„Kas te pole viimasel ajal hambaid kaotanud? Ja teie naine samuti?“

„Mitte kumbki meist. Minul on valehambad.“

Ta võttis proteesid suust ja seejärel pani need harjunud liigutusega tagasi.

„Kas te võite mulle kirjeldada, mida te tegite 16., 17. ja 18. veebruari õhtupoolikul?“

Ülekuulamine toimus 21. kuupäeva õhtul, pärast Lapointe'i ja Lucas' visiite Turenne'i tänavale.

„Kas nende päevade seas on ka reede?“

„Kuueteistkümnes.“

„Sel juhul käisin ma „Saint-Pauli“ kinos Saint-Antoine'i tänaval, nagu igal reedel.“

„Koos naisega?“

„Jah.“

„Ja kahel teisel päeval?“

„Laupäeval kell kaksteist sõitis Fernande ära.“

„Kuhu ta läks?“

„Concarneau'sse.“

„Kas see reis oli ammu kavandatud?“

„Ta invaliidist ema elab koos tütre ja väimehega Concarneau's. Laupäeva hommikul saime telegrammi tema õelt Louise'ilt, kes teatas, et ema on raskesti haige, ja Fernande sõitis esimese rongiga sinna.“

„Ilma ette helistamata?“

„Neil ei ole telefoni.“

„Kas ema oli väga haige?“

„Ema polnud üldse haige. Telegrammi ei saanud Louise.“

„Kes siis?“

„Pole aimugi.“

„Kas te olete varem sattunud sääraсте müstifikatsioonide ohvriks?“

„Mitte kunagi.“

„Millal te naine tagasi tuli?“

„Teisipäeval. Ta kasutas võimalust paar päeva omaste seltsis viibida.“

„Mida teie sel ajal tegite?“

„Töötasin.“

„Üks teie maja üüriline väidab, et terve pühapäeva tuli teie korstnast paksu suitsu.“

„Võimalik. Ilm oli külm.“

See oli tõsi. Pühapäeval ja esmaspäeval oli olnud väga külm ilm ja eeslinnadest oli tulnud teateid parajast pakasest.

„Missuguseid rõivaid te kandsite laupäeva õhtul?“

„Neidsamu mis tänagi.“

„Kas keegi ei külasthanud teid pärast töökoja sulgemist?“

„Mitte keegi, välja arvatud üks klient, kes tuli oma raamatu järele. Kas soovite tema nime ja aadressi?“

See oli tuntud inimene, Saja Biblioofiili klubi liige. Tänu Liotard'ile sai sellest seltskonnast, kellest peaaegu kõik olid tähtsad isikud, varsti rohkem teada.

„Teie majahoidja proua Salazar kuulis, et tol õhtul kella üheksa paiku koputati teie uksele. Mitu inimest vestles omavahel erutatult.“

„Võib-olla rääkisid need inimesed kõnniteel, kuid mitte minu juures. Väga võimalik, et nad olid erutatud, nagu väidab proua Salazar, sest nad riivasid vaateakent.“

„Mitu ülikonda teil on?“

„Nii nagu mul on üks kere ja üks pea, on mul ka üksainus ülikond ja üks kaabu, lisaks vanad püksid ja kampsun, mida ma kannan tööd tehes.“

Siis näidati talle tumesinist ülikonda, mis oli leitud tema toa kapist.

„Ja see?“

„See pole minu oma.“

„Kuidas see ülikond siis teie juurde sai?“

„Ma pole seda kunagi näinud. Ükskõik kes võis selle minu äraolekul sinna panna. Ma olen juba tervelt kuus tundi siin.“

„Kas te paneksite pintsaku endale selga, palun?“

See sobis tema suurusega.

„Kas te näete neid laike, mis sarnanevad roosteplekkidega? Ekspertide hinnangul on see veri, inimveri. Seda on üritatud asjatult maha nühkida.“

„Ma pole seda ülikonda varem näinud.“

„Proua Rancé, kes müüb vihmavarje, väidab, et on teid sageli näinud sinistes rõivastes, eriti siis, kui te reedeti kinno lähete.“

„Mul oli üks teine sinine ülikond, aga ma andsin selle ära üle kahe kuu tagasi.“

Maigret oli pärast seda esimest ülekuulamist halvas tujus. Ta oli pidanud pikalt aru kohtunik Dossiniga ning nad olid seejärel läinud koos prokuröri juurde.

Viimane oli võtnud vastutuse arreteerimise eest enda peale.

„Eksperdid on ühel nõul, eks ole? Ülejäanu, Maigret, on teie asi. Laske käia. Seda uljaspead ei tohi vabaks lasta.“

Juba järgmisel päeval astus advokaat Liotard varjust välja ja sestpeale oli ta Maigret' kannas kinni nagu tige krants.

Ühel tema artiklite alapealkirjadest oli isegi teatav menu:

Viirastuslik kohver

Tõepoolest, noor Lapointe kinnitas, et kui ta oli sanitaarkontrolli teeseldes kohapeal käinud, oli ta näinud töötoa laua all punakaspruuni kohvrit.

„See oli tavaline odav kohver, mida ma kogemata riivasin. Olin imestunud, et mu jalg sai nii tugevasti haiget, ja kui ma tahtsin kohvrit nihutada, mõistsin, et see oli ebatavaliselt raske.“

Ent kella viie ajal pärast lõunat, kui Lucas töötuba läbi otsis, polnud seal enam seda kohvrit. Täpsemini, seal oli veel üks kohver, samuti pruuni värvi, samuti odav, kuid Lapointe kinnitas, et see polnud seesama.

„Selle kohvriga käisin ma Concarneau's,“ oli Fernande öelnud. „Meil pole kunagi teist olnud. Ega me tõtt-öelda ei reisigi.“

Lapointe jäi endale kindlaks, ta vandus, et see polnud sama kohver, et esimene paistnud heledam ja selle sang olnud nõõriga parandatud.

„Kui mul oleks olnud vaja kohvrit parandada,“ torkas Steuvels vahele, „siis ma poleks kasutanud nõõri. Ärge unustage, et ma olen raamatukõitja, nahaga ümber käimine on minu amet.“

Siis oli Philippe Liotard läinud bibliofiilidelt tunnistusi võtma ja neilt kuuldi, et Steuvels oli Pariisi üks paremaid raamatuköitjaid, võib-olla koguni kõige parem, ja kollektsoonärid usaldasid talle peent oskust nõudvad tööd, esmajoones vanade köidete ennistamise.

Kõik olid ühel arvamusel, et Steuvels oli rahuliku loomuga inimene, kes veetis peaaegu terve elu oma töötoas, ning politsei urgitses asjatult tema minevikus, et leida sealt midagi vastuolulist.

Aga oli ju veel Fernande'i lugu. Ta oli naisega tutvunud siis, kui too teenis elatist tänavail, ja tema oli olnud see, kes oli ta sopast välja tirinud. Ent ka Fernande'i kohta polnud sellest kaugest ajast alates mitte midagi öelda.

Torrence oli juba neli päeva Concarneau's. Postkontoris oli üles leitud telegrammi originaal, kirjutatud käsitsi, trükitähtedega. Postiametnik arvas mäletavat, et selle oli tema letile asetanud naine, ning Torrence otsis aina edasi, koostades hiljuti Pariisist saabunud reisijate nimekirju ja küsitledes paarisada inimest päevas.

„*Meil on kõrini komissar Maigret' nõndanimetatud ilmeksimatusest!*“ oli advokaat Liotard kuulutanud ühele ajakirjanikule.

Ning ta oli pajatanud loo III linnajaos toimuvatest osalistest valimistest, mis võinuksid ärgitada teatavaid persoone korraldama skandaali poliitilistel eesmärkidel.

Kohtunik Dossin võttis seda kui isiklikku solvangut, ja sellised rünnakud, mis polnud alati sugugi delikaatsed, panid ta punastama.

„Kas te pole leidnud pisimatki uut jälge?“

„Ma otsin. Tuhnime kümnekesi ringi, vahel on meid rohkemgi, ja mõningaid inimesi küsitleme juba kahekümnendat

korda. Lucas loodab leida rätsepa, kes õmbles sinise ülikonna.“

Nagu alati, kui mõni kohtuasi üldsuse kiheville ajas, said uurijad iga päev sadu kirju, mis peaaegu kõik juhtisid neid valejälgedele ja raiskasid tublisti aega. Sellegipoolest kontrolliti kõiki vihjeid hoolikalt ja kuulati ära isegi mõned hullud, kes väitsid midagi teadvat.

Kümme minutit enne kella ühte väljus Maigret Voltaire'i bulvari nurgal bussist ja, heitnud harjumuspäraselt pilgu oma korteri akende poole, oli veidi imestunud, et söögi-toa aken, hoolimata otse sisse paistvast eredast päikesest, oli suletud.

Ta läks raskel sammul trepist üles ja pööras uksenappu, kuid uks ei avanenud. Vahel juhtus, et riietuv või end riideist vabastav proua Maigret pani ennast luku taha. Maigret avas ukse oma võtmega, leidis end keset sinist suitsupilve ja tormas kööki gaasi kinni keerama. Kastrulis oli kanast, porgandist ja sibulast jäänud üksnes mustjas koorik.

Ta avas kõik aknad, ning kui hingeldav proua Maigret pool tundi hiljem ukse lahti lõi, avastas ta mehe laua tagant, taldrikul leivakannikas ja tükk juustu.

„Palju kell on?“

„Pool kaks,“ vastas Maigret rahulikult.

Ta polnud oma kaasat kunagi näinud niisuguses olekus, kübar viltu peas ja huuled värisemas.

„Kõigepealt, ära naera.“

„Ma ei naeragi.“

„Samuti ära minuga tõrele. Ma ei saanud toimida teisiti, ning ma oleksin väga tahtnud sind näha enda asemel. Ja nüüd ma näen, et sa näsid lõunasöögiks juustutükki!“

„Hambaarst?“

„Ma ei käinudki hambaarsti juures. Kella kolmveerand üheteistkümnest alates passisin ma keset Anvers'i skvääri ega saanud sealt sammugi eemale.“

„Kas sa tundsid ennast halvasti?“

„Kas ma olen iialgi elus end halvasti tundnud? Ei. See oli selle poisu pärast. Ja kui ta lõpuks nutma ja jalgu tram-pima hakkas, tundsin end inimeste pilkude all justkui lapsereövel.“

„Millise poisu? Mis poisu see oli?“

„Ma rääkisin sulle sinises kostüümis daamist ja tema lap-sest, aga sa ju ei kuula mind kunagi. Sellestasemast, kellega ma tutvusin, oodates väljas pingil oma hambaarstile mineku järge. Täna hommikul tõusis ta järsku püsti ja kiirustas kuhugi, paludes mind pisut aega last hoida.“

„Ja ta ei tulnud tagasi? Mida sa poisiga tegid?“

„Ta ilmus lõpuks välja veerand tundi tagasi. Ma tulin tak-soga koju.“

„Mida ta tagasi jõudes ütles?“

„Kõige toredam on see, et ta ei öelnud midagi. Seisin nagu post keset skvääri ühes põngerjaga, kelle kisa ärritas möödujaid.“

Lõpuks nägin ühte taksot peatuvat Trudaine'i avenüü nurgal ja tundsin ära valge kübara. Ta ei viitsinud isegi tak-sost välja tulla. Ta avas autoukse ja viipas mulle. Põngerjas pani minu ees jooksu ja mul oli hirm, et ta sööstab auto alla. Laps jõudis esimesena taksoni ja uks tõmmati kinni, enne kui mina sinna sain.

„Hommel!“ hüüdis ta mulle. „Ma seletan homme. Andke mulle andeks...“

Ta ei öelnud mulle aitähki. Takso kihutas juba Roche-chouart'i bulvari suunas ja keeras vasakule, Pigalle'i poole.“

Proua Maigret jäi väsimusest hingetuna vait ja rebis kübara nii järsu liigutusega peast, et ta soeng läks sassi.

„Sa naerad?“

„Ei, üldse mitte.“

„Tunnista üles, et see ajab sind naerma. Ehkki see naine jättis oma lapse enam kui kaheks tunniks võõra inimese hoolde. Ta ei tea isegi mu nime.“

„Ja sina? Kas sina ta nime tead?“

„Ei.“

„Kas sa tead, kus ta elab?“

„Ma ei tea mitte midagi peale selle, et mu arstilkäik läks lõrri, et mu ilus kana kõrbes põhja ning et sina sööd lauanurgal juustu nagu mõni... nagu mõni...“

Leidmata õiget sõna, puhkes ta nutma ja suundus magamistuppa riideid vahetama.

2

Suure Turenne'i mured

Maigret'l oli omapärane viis Orfèvres'i kaldatänaval kolmandale korrusele tõusta: all trepikojas, kus väljast tulev valgus oli üsna hele, tundus ta ilme kaunis ükskõikne, kuid vana hoone hämarusse tungides muutus ta nägu üha süngemaks, otsekuu imbuksid juba temasse selle asutuse mured, sedamööda, kuidas ta neile lähenes.

Kui ta uksehoidjast möödus, oli ta juba *patron*. Viimasel ajal oli talle saanud harjumuseks enne oma kabineti ukse avamist, olgu hommikul või pärastlõunal, teha tiir inspektorite ruumis ning, kaabu peas ja mantel seljas, astuda sisse Suure Turenne'i juurde.

See oli kaldatänaval uus lööksõna, milles väljendusid Steuvelsi kohtuasja üüratuks paisunud mõõtmed. Lucas, kellele oli pandud kohustus kõik andmed kokku koondada, neid omavahel kõrvutada ja neis järge pidada, oli otsekohe töösse uppunud, sest ta pidi ka telefonikõnedele vastama, juhtumit puudutavaid kirju avama ja informaatoreid vastu võtma.

Suutmata töötada inspektorite toas, kus käis lakkamatu sagimine, oli ta pagenuh ühte kõrvaltuppa, mille uksele oli kellegi naljamehe käsi kirjutanud: *Suur Turenne*.

Niipea kui mõni inspektor oli oma ülesandega lõpetanud, niipea kui keegi naasis lähetuselt, leidus alati kolleeg, kes temalt küsis:

„Kas sa oled vaba?“

„Jah.“

„Mine Suure Turenne'i juurde! Ta värbab abilisi!“

See oli tõsi. Lucas'l ei jätkunud kunagi piisavalt mehi kontrollkäikude jaoks ning teenistuses olijate seas polnud vist enam ainsatki, keda poleks saadetud tegema vähemalt ühte tiiru Turenne'i tänaval.

Kõik tundsid seda ristmikku raamatuköitja kodu lähedal ja kolme sealset kohvikut: esmalt kohvik-restorani Francs-Bourgeois' tänava nurgal, seejärel kohvibaari „Le Grand Turenne“ selle vastas, ja lõpuks, kolmekümne meetri kaugusel, Vosges'i väljaku nurgal asuvat baari „Le Tabac des Vosges“, mille reporterid olid oma peakorteriks valinud.

Sest nemadki olid himukalt asja kallal. Politseinikud aga käisid topsi tõstmas „Le Grand Turenne'is“, mille akendest võis näha flaami töökoda. See oli *nende* peakorter, mille nüüelda filiaaliks oli muutunud Lucas' kabinet.

Kõige üllatavam oli see, et oma klassifitseerimistööst hõivatud vapper Lucas oli ilmselt ainuke, kes polnud esimesest külaskäigust peale jalgagi kuriteopaigale tõstnud.

Sellegipoolest tundis just tema seda kanti teistest kõige paremini. Ta teadis, et „Le Grand Turenne'i“ (kohviku!) järel tuli peente veinide kauplus „Les Caves de Bourgogne“, mille omanikud olid talle tuttavad, ning tal tarvitses vaid heita pilk kartoteegikaardile, et osata öelda, mida nad olid vastanud igale uurijale.

Ei, nemad polnud midagi näinud. Sest laupäevaõhtuti sõitsid nad Chevreuse'i orgu, kus veetsid nädalalõpu suvemajas, mille olid lasknud endile ehitada.

Veinikaupluse järel tuli kingsepatöökoda, kus tegutses Bousquet'-nimeline härra.

Kingsepp, vastupidi, oli liigagi jutukas, aga temaga oli see häda, et ta ei rääkinud kõigile ühte ja sedasama. Tema jutt sõltus kellaajast, mil teda küsitleti, ning aperitiivide ja napsude arvust, mis ta mõnes kolmest kohvikust oli ära joonud.

Edasi tuli Frère'i nii jae- kui ka hulгимүүгига tegelev paberipood, mille taga hoovis asus kartonaaživabrik.

Frans Steuvelsi töökoja peal, kunagise eramu teisel korrusel, valmistati seeriaviisil ehteid. See oli firma „Sass et Lapinsky“, mis oli palganud umbes paarkümmend naistöolist ja neli-viis meestöölist; viimastel olid sellised nimed, mida oli võimatu hääldada.

Kõiki neid olid küsitlenud, mõnda neli või viis korda, mitmed inspektorid, rääkimata reporteritest, kes ajasid igaüks oma juurdlust. Kaks heledast puust lauda Lucas' kabinetis olid kaetud paberite, plaanide ja märkmelipikute lasuga, milles ainult tema üks oskas orienteeruda.

Ning Lucas korrastas väsimatult oma märkmeid. Ka sel pärastlõunal seisatas Maigret sõnatult tema selja taga, popsutades tasakesi piipu. Lehekülg pealkirjaga *Motiivid* oli märkustest kirju, ent kõik need olid üksteise järel maha kriipsutatud.

Ta oli uurinud poliitika-liini. Mitte advokaat Liotard'i osutatud suunas, mis ei pidanud paika. Kuid Steuvels, kes elas erakuna, võinuks kuuluda mingisse riigikorda õnnestavasse organisatsiooni.

See oletus jooksis liiva. Mida rohkem tema elus soriti, seda enam sai selgeks, et seal polnud midagi varjatut. Tema raamatukogu raamatud, mis ükshaaval läbi uuriti, olid maailma parimate autorite teosed, välja valitud intelligentse, põhjalikult haritud inimese maitse järgi. Ta mitte üksnes ei